

Het Ommetje van Melick: Roer, Melicker Leygraaf en Romeinse villa Mederiacum (4,5 km)

Het Ommetje van Melick:

Deze route voert u langs de Roer, de Melicker Leygraaf en langs Romeinse villa Mederiacum over rustieke natuurrpaden.

Bijzonderheden:

Startpunt: Kerkplein Melick
Lengte: 4,5 km
Duur: 60 – 90 min
Overig: Deels door relatief ruig terrein
Periode: Gehele jaar

Route deel I

Vanaf de parkeerplaats bij de kerk loopt U rechtsaf de Kerkstraat op, en volgt u de Marijkelaan. U loopt nu door een relatief jonge woonwijk. Ruim 50 jaar terug zou u hier door het Melicker veld hebben gelopen. Een dekzandplateau aan de rand van het Roerdal. Bij het kruispunt met de JF Kennedysingel slaat u linksaf. Bij de aanleg van deze straat in 1970 is hier in een urnengraf een Romeinse jachtbeker gevonden. Bij de rotonde dient u de Heinsbergerweg over te steken en deze rechtsaf te volgen over het fietspad. In de buurt van de Heinsbergerweg moet in de Romeinse tijd de "Via itinerarium Antonini" hebben gelopen. Na ongeveer 100 meter slaat u linksaf via een grindweg het Roerdal in. Van hieruit heeft u een mooi overzicht over het dal. Aan de overkant van het dal ziet u het gehucht Lerop (behorend tot Sint-Odiliënberg) liggen. Volg de weg totdat u links een houten toegangspoortje naar het weiland aantreft.

Loop door het poortje en volg de afrastering in de richting van de rivier de Roer.

De Roer

De Roer is een 165 km lange rivier, die ontspringt in de Hoge Venen in België en dan via Duitsland en Nederland in Roermond in de Maas stroomt. Van de totale lengte bevindt zich 21 km op Nederlands grondgebied. In het Duitse gedeelte liggen negen stuwdammen in de rivier, die een belangrijke regulerende werking hebben op de waterafvoer van de Roer. Zij voorkomen het optreden van zowel extreem hoge als extreem lage waterstanden van de rivier. De Roer is heel belangrijk geweest voor de vorming van het landschap.

Ze heeft zich een brede bedding geslepen en binnen deze bedding - door vrijwel jaarlijkse overstromingen - een kleipakket neergelegd dat veel vruchtbaarder was dan het landschap waarin ze zich een weg heeft gezocht. De vroege boeren uit onze geschiedenis ontdekten de vruchtbaarheid van deze kleigronden en vestigden zich net buiten de winterbedding, het overstromingsgebied, van de Roer. Op deze manier hielden ze hun woning en droog en woonden ze op loopafstand van zowel de akkers op de rivierkleigronden als de weidegebieden voor het vee en de bossen en heidevelden op de voedselarme zandgronden. De oude dorpskernen rond de Roer liggen allemaal hoger, buiten het overstromingsgebied van de rivier. Net als het Zuid-Limburgse riviertje de Geul, mag de Roer in het landelijke gebied vrij

Het Ommetje van Melick: Roer, Melicker Leygraaf en Romeinse villa Mederiacum (4,5 km)

meanderen. Hiertoe bdesloot het Waterschap Roer en Overmaas al in de jaren tachtig van de vorige eeuw. In 1992 begon het Waterschap Roer en Overmaas met het verwijderen van puinstortingen en beschoeiingen uit de oevers van de Roer. Dankzij dit meanderbeleid, de aanleg van vispassages en het verbeteren van de waterkwaliteit is de Roer met ruim 50 soorten vis de soortenrijkste rivier van Nederland. Ook broeden ijsvogels en oeverwaluizen in de steilwanden van de Roer.

Route deel II

Sla linksaf bij de Roer en ga door het voetgangerspoortje. Volg de Roer. Het terrein kan hier behoorlijk ruig zijn als het pad een tijd niet gemaaid is.

We lopen vlak langs de Roer en op een gegeven moment wordt het pad erg smal doordat de afgelopen jaren een groot aantal meters van de oevers is afgeknabbeld. Er is nog net een smalle strook tussen Roer en een oude meander waar het pad over loopt. NB: een alternatief is om door het weiland te lopen aan de andere kant van de oude meander. Van hieruit heeft u een mooi uitzicht over deze grote meander.

Onderweg ziet u al diverse sporen van de bever.

Ook krijgt u een duidelijk beeld van de rivier en de vele watervogels die hier opduiken. Na het volgende poortje links aan houden. U loopt dan

over de dijk die de achterliggende landerijen tegen hoog water moesten beschermen. We lopen nu al een tijdje over de landerijen van de Tonedenhof. Deze landerijen worden door de paarden extensief begraaasd. Ze geven een goed beeld van het extensief beheer van cultuurgronden in vroegere tijden.

Tonedenhof

De Tonedenhof in Melick is een traditionele gesloten carréboerderij. Het huidige gebouw stamt uit het eind van de 17e eeuw. De oudste boerderij op deze plek stamt uit 1452. De ingangsvleugel bezit een hoger gebouwd poortgebouwtje met een zadeldak. Opvallend zijn de duivengaten in de zijgevels hiervan. De boerderij is opgetrokken uit baksteen en draagt zadeldaken. De landerijen bestaan grotendeels uit graslanden langs de Roer. Er horen ook enkele percelen bouwland bij. Tegenwoordig is het een paardenhouderij. De boerderij zelf ligt op een verhoging aan de bovenrand van het Roerdal.

Direct achter de boerderij loopt de hoge terrasrand van de Roer met bovenop de Kerkberg van Melick. Het hoogteverschil tussen het Roerdal en de terrasrand bedraagt zeven meter. De terrasrand loopt verder in noordelijke richting tot bij de Zwarte berg, waar het hoogteverschil echter veel minder is. Het terrein bij de boerderij is bedijkt met een lage dijk die echter volstaat om de meeste overstromingen tegen te houden. De buitendijkse gebieden, zoals de Kesselsche weide, 't Buschke en

Het Ommetje van Melick: Roer, Melicker Leygraaf en Romeinse villa Mederiacum (4,5 km)

de graslanden nabij de Zwarte berg overstroomd echter regelmatig.

Route deel III

Bij het volgende poortje dient u linksaf te slaan. U loopt nu over de dijk in de richting van de Tonedenhof. Bij laag water valt er aan de rechterkant in de Roer een grindbank vrij. Hier is goed te zien dat de rivier in het verleden veel grind heeft meegevoerd. Links van de Tonedenhof ziet u de Kerkberg boven het landschap steken.

Kerkberg

Op de hoek van de Heinsbergerweg en de Dorpsstraat in Melick ligt de Kerkberg. Op de Kerkberg werd al eind 12e/ begin 13e eeuw een kerkje gebouwd. De funderingen uit Maaskeien, kalksteen en grote blokken zandsteen werden nog aangetroffen bij opgravingen in 1949. Het was een Romaanse kerk met ronde vensters en massieve muren. Bij de bouw van deze kerk was ook veel Romeins materiaal hergebruikt. In 1666 heette de heuvel Sint-Andreasberg. Op 9 april 1867 werd de eerste steen voor een nieuwe kerk gelegd. Deze Sint-Andreaskerk was een zogenaamde Waterstaat-kerk. Ze werd voltooid in 1882 naar ontwerpen van Pierre Cuypers uit 1853. In 1898 werd vlakbij ook de oude pastorie gebouwd. In het voorjaar van 1945, in de nadagen van de Tweede Wereldoorlog, werd de kerk compleet verwoest en daarna ook afgebroken. Op de plek van de kerk werd een kerkhof ingericht.

Route deel IV

Bij de Tonedenhof dient u rechts door het poortje te lopen en het pad langs de Roer vervolgen. Ook hier kan het terrein enigszins ruig zijn als lange tijd niet is gemaaid. Bij de scherpe bocht van de Roer kunt u dan linksaf slaan. Rechts ziet u diverse oude populieren (bomen) staan. Ook ziet u hier op diverse plaatsen beversporen. Van hieruit kunt u de Basiliek van St. Odiliënberg duidelijk zien liggen.

Basiliek H.H. Wiro, Plechhelmus en Otgerus
De romaanse basiliek van de H.H. Wiro, Plechhelmus en Otgerus (11e eeuw) met twee torens ligt op een heuvel in het Roerdal. Achter de basiliek ligt op het Landgoed Hoosden een verlande oude Roermeander met Elsen broekbossen. Direct naast

de basiliek bevindt zich het streekmuseum De Roerstreek.

Populierenaanplant

Populieren zijn op diverse percelen in het Roerdal aangeplant. Dit vond zijn oorsprong in de dertiger jaren van de vorige eeuw, de crisistijd die volgde op de grote beurskrach van 1929 in Amerika en die de economie wereldwijd liet kelderen. Hierdoor ontstond ook in deze regio grote werkloosheid met daaraan gekoppeld grote armoede. Om te voorkomen dat mensen zouden sterven van de honger werden er van overheidswege werkverschaffingsprojecten zoals klompenfabriekjes opgezet. Deze hadden zacht hout nodig dat zich gemakkelijk tot klompen liet verwerken. Dus werden voor die fabriekjes snelgroeiende populieren geplant die zacht, gemakkelijk te verwerken hout opleverden.

Route deel V

U volgt het pad naar rechts en steekt het weiland dwars over. Hier gaat u door het voetgangerspoortje en komen we uit op een grindweg die de landerijen langs de Roer ontsluit. We lopen weer in de richting van de Heinsbergerweg.. We steken nu weer de Heinsbergerweg over. Hier liep vroeger ook de Romeinse Via itinerarium Antonini. Iets verderop richting Sint-Odiliënberg was in die tijd een doorwaadbare plaats om de Roer over te steken. Na het oversteken dient u linksaf te slaan. Na de garage aan uw rechterkant rechtsaf de Exgaard in lopen. Aan uw linkerkant ziet u weer een laagte uit het Roerdal. Langzaam loopt u omhoog de Lorberg op. Aan uw rechterzijde vindt u een voormalig melkveebedrijf dat vanwege de grote archeologische waarde in dit gebied is verplaatst

Het Ommetje van Melick: Roer, Melicker Leygraaf en Romeinse villa Mederiacum (4,5 km)

naar Zeeland. Achter het woonhuis liggen in het weiland, onder het maaiveld, de resten van een Romeinse villa. Aan de linkerkant ligt de het gebied de Melicker Ohe. Hier liggen van oudsher vruchtbare landbouwgronden (rivierklei). We steken de Melicker Leygraaf over, die zorgt voor de afwatering van de gehele Melicker Ohe. Deze beek volgt de steilrand op de laagste gelegen delen van het Roerdal. We slaan na ongeveer 200 meter linksaf en volgen het veegpad van de Melicker Leygraaf.

De winterbedding van de Roer

Het veegpad waarop we lopen loopt door de winterbedding van de Roer. Deze winterbedding is extreem nat, maar bevat vruchtbare rivierklei. Om deze vruchtbare rivierklei voor landbouwdoeleinden te kunnen gebruiken moest overtollig water versneld afgevoerd kunnen worden in de richting van de Roer en werden er dus diverse slootjes gegraven. Een van de planten die hier veelvuldig voorkomen is de grote pimpernel, een plant die zich thuis voelt in vochtige weilanden en langs beken en rivieren. De nectar van deze plant is de enige voedselbron van het pimpernelblauwtje en dit is ook de waardplant van deze vlinder. grotere. Het pimpernelblauwtje komt voor in de Moerputten bij Den Bosch en in het Roerdal. Deze vlinder is dus echt zeldzaam en zijn voedselbronnen en leefwijze maken hem uiterst kwetsbaar.

Route deel VI

Als we bij de steilrand aankomen, slaan we linksaf. Aan uw rechterhand ligt het nieuwe kerkhof op een verhoging richting Roerdal. We komen nu bij de oude lintbebouwing van het dorp Melick.

Melick

Melick is gelegen aan de rand van het rivierdal van de Roer op het Middenerras van de Roer. De overgang van het Middenerras naar het rivierterras is goed zichtbaar aan de zuidrand van het dorp. De bebouwing van het dorp volgt keurig het bochtige verloop van de steilrand die de overgang markeert. Melick was al ver voor de jaartelling bewoond. De Romeinen bouwden hier twee villa's en er zijn ook allerlei vondsten gedaan. Dit had te maken met de kruising van de Romeinse wegen van Xanten via Melick, Tudder en Heerlen naar Keulen en de weg van Melenborg via Melick naar Düren en Jülich. Deze sloot weer aan op de Romeinse weg aan de westkant van de Maas die vanuit Maastricht via Blerick naar Nijmegen voerde. In de Romeinse tijd heette het gehucht 'Mederiacum', dat later verbasterde tot Melicalicol en daarna via Melika, Melich tot Melick. In 1970 werd langs de J.F. Kennedysingel een Romeins grafveld ontdekt. Dit stamt uit de tweede eeuw na Christus en omvat voornamelijk crematiegraven. Hierbij werden borden uit terra sigillata, een jachtbeker, fibula, glazen flesjes en Romeinse muntjes opgegraven. Daarna zijn er nog verschillende vondsten gedaan in en om Melick.

In de 19e eeuw bestond Melick uit niet veel meer dan een lange straat, waarlangs de boerderijen en huizen lagen. Slechts hier en daar sloot een zijsteegje aan op deze hoofdwegen. Tot rond 1960 was Melick vooral een agrarisch dorp, maar gaandeweg groeide het uit tot een forensendorp.

Route deel VII

We lopen nog iets verder door. Steken de dorpsstraat over en lopen verder bergop in de richting van de nieuwe kerk. Aan uw rechterkant ligt weer de parkeerplaats, waar we eerder zijn vertrokken. Dit is het einde van uw wandeltocht.

Het Ommetje van Melick: Roer, Melicker Leygraaf en Romeinse villa Mederiacum (4,5 km)

Opdrachten:

- Waar klimt de bever op de oever?
- Wat is in deze route het totale hoogteverschil tussen het hoogste en laagste punt?
- Hoeveel open meanders (met water) zie tijdens deze route?
- Blijf een tijdje met gesloten ogen langs de oever staan. Wat hoor je allemaal?